

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੀਖਿਆ

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ ਜੇ.ਸਾਹਮਣੇ

, ਅਬਦੁਲ ਸਲਾਮ, -ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਅਹਿਮਦ ਦੀਨ, -ਜਵਾਬਦੇਹ।

1965 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੰਬਰ 172-ਡੀ.

19 ਮਈ 1966

ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸੰਖਤਾ (1898 ਦਾ v)-ਧਾਰਾ 145-ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਧੀਨ 139(ਬੀ), ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ -ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ-ਸਹੁੰ ਐਕਟ (1873 ਦਾ x)-ਧਾਰਾ 4-ਧਾਰਾ 145 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾ ਘੇਰਾ। -ਕੀ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਾਚਿਆ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਸਬੂਤ ਬਣਨ ਲਈ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

605

ਅਬਦੁਲ ਸਲਾਮ ਬਨਾਮ ਅਹਿਮਦ ਦੀਨ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰ- ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਦੀਵਾਨੀ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਹੁੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਵਿੱਚ ਨਾਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਹਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਓਥਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ; ਪਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਤੀਜਾ ਦਰਜਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਓਥਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ "ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਓਥਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਦਿੱਲੀ (ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ) ਉਸ ਦੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ 65 ਵਿੱਚੋਂ 63 ਨੰਬਰ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ।

ਬਿਪਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ, ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਜੀ ਐੱਸ ਚਤਰਥ, ਵਕੀਲ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.-ਇਸ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੇਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੁੰ 139 ਬੀ (ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ) ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 145 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਸੰਘਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਓਥਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਿਆਨਕਰਤਾ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਜੋ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹੁੰ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ

ਸਿਰਫ਼ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਅਰਥਾਤ, ਸਿਵਲ ਕੇਸ ਲਈ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਹੁੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਵਿੱਚ ਨਾਮਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"4. ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ -

ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਲਾਗੂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸਹੁੰ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹਨ: -

(ਏ) ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਗਵਾਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ;

(ਬੀ) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਫੌਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੌਜੀ, ਜਲ ਸੈਨਾ, ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ:

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ-

(1) ਕਿ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ; ਅਤੇ

(2) ਕਿ ਸਹੁੰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।"

ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਿਸਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਓਥਸ ਐਕਟ ਦੇ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਇਸ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇ ਵਿਵਾਦਤ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮਾਣਯੋਗ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਐੱਸ.ਡੀ.ਐੱਮ., ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਮਾਣਯੋਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਹਲਫਨਾਮੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ।

ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਐਸ. ਚਤਰਥ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 74, 526(4), 510, 539, 539-ਏ ਅਤੇ 539-ਏ.ਏ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉਹਨਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਉਹਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

607

ਅਬਦੁਲ ਸਲਾਮ ਬਨਾਮ ਅਹਿਮਦ ਦੀਨ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਥਾਰਟੀ, ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਤਸਦੀਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਹੁੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਓਥਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ; ਪਰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 139(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 139(ਬੀ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"139. ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ-

(ਏ) _____

(ਬੀ) ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ

(ਸੀ) _____

ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਿਰਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਰੀ ਨੈਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇਸ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਭਾਗ IV ਦੇ ਅਧਿਆਇ 12-ਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪੈਰਾ 15 ਅਤੇ 16 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ 12-ਬੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯਮ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੇਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਖੰਡ 4 ਦੇ ਅਧਿਆਇ 12-ਬੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਪੈਰਿਆਂ ਦਾ ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

608

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 1

ਉਕਤ ਅਧਿਆਏ ਦਾ ਪੈਰਾ 5, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ: -

"5. (i) ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ 'ਤੇ, ਸਹੁੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਵਕੀਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

(ii) ਅਜਿਹੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵੱਡੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਸ਼ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ,

ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ ਜੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਵਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(iii) ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਰੇਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਲਈ ਨਕਦ ਅੱਠ ਅੰਨਾ ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 7 ਇਨਫਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰ ਰੱਖਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਰਸੀਦ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਸੀਦ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿੰਟਿਡ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਚੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਚੀ, ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪਰਚੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਚਾਰਜ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899, ਅਨੁਸੂਚੀ 1, ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਆਮ ਰੂਪ ਇਹ ਹੈ:-

"ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ (1908 ਦਾ ਐਕਟ V) ਦੀ ਧਾਰਾ 139 (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ,

609

ਅਬਦੁਲ ਸਲਾਮ ਬਨਾਮ ਅਹਿਮਦ ਦੀਨ (ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.)

ਅਧਿਆਇ 12-ਬੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼, ਵਾਲੀਅਮ 4 (ਸਰਕਟ ਕੋਰਟ ਲਈ, ਨਿਊ ਦਿੱਲੀ ਅਧੀਨ), ਹਰੇਕ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਗੇ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ, ਜੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ,

" ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 139(ਬੀ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 12-ਬੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 5, ਵਾਲੀਅਮ 4 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਜਿਸ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਕਿ ਓਥ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਐਕਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਬਿਪਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਵਧੀਕ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਾਹਿਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (1) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਸਹੁੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੁੰ ਨਹੀਂ ਚੁਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਕੈਲਾਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਜੇ., ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਮਦਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਸਹੁੰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇਮਦਾਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜੋ ਓਥਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ, ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੀ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963 ਸਾਰੇ, 256.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1966 ਰਾਜਸਥਾਨ 5.

610

ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1967) 1

ਵਿਆਖਿਆ ਮੈਨੂੰ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਗਵਾਹ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਖੁਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਗਵਾਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਪੂਰੀ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੁੱਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਓਥਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ "ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ" ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਓਥ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਹੂ ਚੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 145 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਓਥਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੂ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਰਨ ਲਈ। ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਮਾਣਯੋਗ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਇਹ ਅੱਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ,ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

 # ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਦੁਆਰਾ: ਸਰਵੇਸ਼ ਸਰਮਾ